

## POSTANOWIENIE

8 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz (przewodniczący)

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 8 marca 2024 r. w Warszawie

skargi kasacyjnej Konfederacji w Polsce z siedzibą w K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach

z 16 czerwca 2021 r., III Ca 507/20,

w sprawie z wniosku Konfederacji w Polsce z siedzibą w K.

z udziałem Województwa [...] i U. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

o zasiedzenie,

**uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Sądowi  
Okręgowemu w Katowicach do ponownego rozpoznania  
i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

## UZASADNIENIE

Wnioskodawca Konfederacja w Polsce z siedzibą w K. wniósł o stwierdzenie, że nabył przez zasiedzenie z dniem 3 maja 2013 r. udział w wysokości, którą określi biegły, we własności zabudowanej nieruchomości objętej księgą wieczystą nr [...], złożonej z działek nr [...], nr [...]1i nr [...]2, a ewentualnie o stwierdzenie zasiedzenia własności lokali użytkowych znajdujących się w budynku na nieruchomości gruntowej, opisanych w zaświadczeniu Starosty P. z 21 marca 2014 r., nr [...].

Postanowieniem z 21 maja 2015 r. Sąd Rejonowy w Pszczynie oddalił wniosek. Na skutek apelacji wnioskodawcy, Sąd Okręgowy w Katowicach postanowieniem z 10 czerwca 2016 r. uchylił postanowienie z 21 maja 2015 r. i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Postanowieniem z 12 grudnia 2019 r. Sąd Rejonowy w Pszczynie stwierdził, że wnioskodawca nabył przez zasiedzenie z dniem 2 maja 2013 r. udział wynoszący 43/250 części w prawie własności nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Pszczynie prowadzi księgę wieczystą nr [...], w miejsce dotychczasowego właściciela - Województwa [...] i oddalił wniosek w pozostałym zakresie.

Sąd Rejonowy ustalił, że wnioskodawca prowadzi Zespół Sanatoryjno-Szpitalny Rehabilitacji Narządu Ruchu „G.” w G., składający się z dwóch części. Pierwszą zorganizował na nieruchomości złożonej z działki nr [...]3, będącej jego własnością, a drugą w niektórych pomieszczenia w budynku na nieruchomości objętej księgą wieczystą nr [...] prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Pszczynie, złożonej m.in. z działek nr [...]4, nr [...] i nr 25 (obecnie nr [...]2, nr [...] i nr [...]6), której właścicielem jest Województwo [...].

W 1975 r. Wydział Zdrowia i Opieki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego w K. oraz Zarząd Główny Związku Zawodowego Górników w K. zawarli umowę w sprawie wspólnej inwestycji - budowy sanatorium przeciwreumatycznego w G..

29 czerwca 1984 r. zlikwidowany Z. w K. przekazał swój majątek na rzecz F., P. w Przemysle Węglowym w Polsce w K..

Działki nr [...]4 i nr [...]5 zostały wydzielone decyzją Kierownika Urzędu Rejonowego w P. z 2 czerwca 1992 r. Decyzją z 29 czerwca 1992 r. organ ten wygasił prawo zarządu działką nr [...]4 ustanowione na gruntach Skarbu Państwa dla Wojewódzkiego Ośrodka Reumatologiczno-Rehabilitacyjnego.

28 maja 1993 r. F. podjęła uchwałę o rozpoczęciu z dniem 1 czerwca 1993 r. procesu przekształcenia tego podmiotu, a w związku z tym jego likwidację. Według tej uchwały majątek F. miał być przekazany nowoutworzonej K. w Polsce, co nastąpiło 29 marca 1994 r.

Wojewoda [...] w decyzji z 25 lipca 2000 r. stwierdził, że z dniem 1 stycznia

1999 r. mienie Skarbu Państwa będące we władaniu Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej - Wojewódzkiego Ośrodka Reumatologiczno-Rehabilitacyjnego w G., w tym działki o nr [...]4, [...] i 25 stały się mieniem Województwa [...]. Wójt Gminy G. decyzją z 6 lutego 2014 r. zatwierdził podział działki nr 25 z nieruchomości stanowiącej własność Województwa [...] i objętej księgą wieczystą nr [...], na działki nr [...]6, nr [...]7, nr [...]8, nr [...]9 oraz działki nr [...]4 - na działki nr [...]2, nr [...]3, nr [...]4, nr [...], nr [...]5 i nr [...]6.

Od chwili objęcia w posiadanie nieruchomości będącej przedmiotem postępowania poprzednicy prawni wnioskodawcy, a następnie wnioskodawca podejmowali co do niej czynności samodzielnie, nie konsultując ich z uczestnikami, chyba że miały dotyczyć części wspólnych budynku. Wnioskodawca w sposób niezakłócony korzystał z pozostających w jego władaniu pomieszczeń, dróg, placów wokół budynku, nie czyniono mu w tym przeszkód. Wielkość udziału wnioskodawcy w nieruchomości objętej księgą wieczystą [...] wynosi 17,2 % bez części wspólnej (27.05 m<sup>2</sup>) i przy przyjęciu, że powierzchnia użytkowa wszystkich pomieszczeń w budynku wynosi 3.050,60 m<sup>2</sup>.

Sąd Rejonowy uznał, że wnioskodawca i jego poprzednicy prawni byli posiadaczami samoistnymi nieruchomości objętej księgą wieczystą [...] w zakresie pomieszczeń w budynku na tej nieruchomości, poza częściami wspólnymi, z których korzystały nie tylko osoby upoważnione przez wnioskodawcę. Powierzchnia części wspólnych w budynku w stosunku do jego całości jest jednak minimalna.

Poprzednik wnioskodawcy objął pomieszczenia w posiadanie w złej wierze. Mógł z łatwością dowiedzieć się komu przysługuje prawo do nieruchomości. Bieg terminu zasiedzenia należy liczyć na jego rzecz od 2 maja 1983 r., gdyż wtedy ostatecznie rozliczono inwestycję Z. w K. oraz Skarbu Państwa - Wydziału Zdrowia i Opieki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego w K. w postaci budowy sanatorium. Sanatorium rozpoczęło wprawdzie przyjmowanie kuracjuszy 26 kwietnia 1980 r., lecz dopiero 2 maja 1983 r. strony inwestycji dokonały formalnego i jednoznacznego jej rozliczenia, rozdzielając pomiędzy siebie poszczególne pomieszczenia i zaliczając je do środków trwałych. Od 2 maja 1983 r. poprzednik prawny wnioskodawcy posiadał pomieszczenia na gruntach uczestnika postępowania.

Zasiedzenie nieruchomości Skarbu Państwa jest możliwe od momentu uchylenia art. 177 k.c. przez art. 1 pkt 34 ustawy z 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321; dalej – ustawa nowelizująca z 28 lipca 1990 r.), co nastąpiło z mocą obowiązującą od 1 października 1990 r. Stosownie do art. 10 ustawy nowelizującej z 28 lipca 1990 r., jeżeli przed dniem jej wejścia w życie istniał stan, który według przepisów dotychczasowych wyłączał zasiedzenie nieruchomości, a według przepisów obowiązujących po wejściu w życie tej ustawy prowadzi do zasiedzenia, zasiedzenie biegnie od dnia wejścia jej w życie, jednakże termin ten ulega skróceniu o czas, w którym powyższy stan istniał przed wejściem w życie ustawy, lecz nie więcej niż o połowę. Także i w tym przypadku posiadacz może doliczyć do swego posiadania czas posiadania poprzednika. W niniejszej sprawie trzydziestoletni termin zasiedzenia należy zatem liczyć od 1 października 1990 r. i skrócić o czas, w którym poprzednik wnioskodawcy posiadał objęty wnioskiem o zasiedzenie udział w prawie własności nieruchomości jako posiadacz samoistny. Okres ten wynosi 7 lat i 5 miesięcy, jest zatem krótszy niż połowa okresu zasiedzenia. Skrócenie 30. letniego okresu zasiedzenia o 7 lat i 5 miesięcy prowadzi do wniosku, że wnioskodawca nabył udział w nieruchomości z upływem 22 lat i 7 miesięcy od chwili, gdy jego poprzednik wszedł w jego posiadanie, a zatem termin zasiedzenia upływał z dniem 1 maja 2013 r. Skoro wnioskodawca posiadał wyłącznie ułamkową część nieruchomości w postaci poszczególnych lokali, które pod względem prawnym nie były wyodrębnione i stanowiły część składową budynku na nieruchomości, to nabyciu przez zasiedzenie podlegał udział w prawie własności nieruchomości. Stosunek powierzchni użytkowej pomieszczeń posiadanych przez wnioskodawcę do powierzchni użytkowej całego budynku na nieruchomości wynosi 17,2 %, co przekłada się na ułamek 172/1000, czyli inaczej 43/250 części. Podstawą orzeczenia o nabyciu w tej części prawa do nieruchomości był art. 172 § 1 k.c. w zw. z art. 172 § 2 k.c. w zw. z art. 9 i 10 ustawy nowelizującej z 28 lipca 1990 r. oraz w zw. z art. 196 § 1 k.c.

Postanowieniem z 16 czerwca 2021 r. Sąd Okręgowy w Katowicach w uwzględnieniu apelacji uczestnika Województwa [...] zmienił postanowienie Sądu Rejonowego z 12 grudnia 2019 r. i oddalił wniosek.

Sąd Okręgowy zaakceptował ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego, lecz nie podzielił oceny prawnej sprawy przyjętej przez ten Sąd. Uznał, że poprzednik prawny wnioskodawcy nie mógł 2 maja 1983 r. objąć w samoistne posiadanie pomieszczeń na nieruchomości będącej przedmiotem postępowania. Art. 128 k.c. obowiązujący do chwili wejścia w życie ustawy z 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 3, poz. 11), tj. do 31 stycznia 1989 r., przewidywał, że własność państwowa przysługuje niepodzielnie państwu, a państwowe osoby prawne, w granicach swej zdolności prawnej, wykonują w imieniu własnym względem zarządzanych przez nie części mienia ogólnonarodowego uprawnienia płynące z własności państwowej. Przedsiębiorstwa państwowe wykonywały zatem jedynie zarząd mieniem państwowym choć w imieniu własnym. Państwo było jedynym właścicielem całego mienia państwowego i zachowało w stosunku do tego mienia pełnię uprawnień właściciela, niezależnie od tego, w czym zarządzie mienie to się znajdowało. W okresie obowiązywania art. 128 k.c. (w brzmieniu pierwotnym) powyższe zasady odnosiły się także do posiadania. Posiadanie stanowiło składnik mienia państwowego a posiadaczem był Skarb Państwa, choć na zewnątrz jako posiadacz występował zarządzający tym mieniem podmiot, będący przedsiębiorstwem państwowym, zawiązkiem zawodowym, stowarzyszeniem, czy też inną państwową jednostką organizacyjną. W konsekwencji upływu okresu zasiedzenia, własność lub inne prawo rzeczowe nabywał Skarb Państwa, a nie podmiot będący zarządcą mienia państwowego. Korzystanie z nieruchomości przez ten podmiot następowało zatem na rzecz Skarbu Państwa.

Zmiana art. 128 k.c. nie spowodowała przekształcenia przysługujących państwowym osobom prawnym z mocy przepisów kodeksu cywilnego i ustaw szczególnych uprawnień do części mienia ogólnonarodowego, pozostających w ich zarządzie w dniu wejścia w życie wymienionej ustawy. Po uchyleniu art. 128 k.c. brak było jasnych regulacji odnoszących się do zarządu majątkiem Skarbu Państwa oraz przekazywania majątku Skarbu Państwa państwowym osobom prawnym lub innym jednostkom organizacyjnym. Do 1 stycznia 1999 r. nieruchomość będąca przedmiotem wniosku stanowiła zatem własność Skarbu Państwa, po czym stała się mieniem Województwa [...], zgodnie z decyzją Wojewody [...] z 25 lipca 2000 r.

Do 29 czerwca 1992 r. zarząd nad nieruchomością stanowiącą działkę nr [...] sprawował Wojewódzki Ośrodek Reumatologiczno-Rehabilitacyjny, a wówczas decyzją Kierownika Urzędu Rejonowego w P. wygaszono prawo zarządu ustanowione na rzecz tego podmiotu. Dopiero z tą chwilą można mówić o samoistnym posiadaniu tej nieruchomości przez poprzednika prawnego wnioskodawcy. Posiadacz samoistny nie traci posiadania przez to, że rzecz znajduje się w dzierżeniu innej osoby. Z chwilą wydania decyzji wygaszającej prawo zarządu nieruchomości stanowiącej działkę nr [...] Skarb Państwa ujawnił wolę władania tą nieruchomością w dalszym ciągu jak właściciel, czyli władania mającego cechy posiadania samoistnego. 6 października 1992 r. poprzednik prawny wnioskodawcy wystąpił o przekazanie mu w wieczyste użytkowanie działki nr [...], a zatem nie uważał się w tym czasie za jej właściciela. Kompleks budynków Zespołu Sanatoryjno-Szpitalnego Rehabilitacji Narządu Ruchu „G.” w G. położony jest na działkach nr [...], [...]2, [...]3 i [...]4. Skoro działki te stanowią funkcjonalną całość, to nie sposób przyjąć, że poprzednik prawny wnioskodawcy władał nimi w różny sposób i z różnym zamiarem. Sąd Okręgowy ocenił, że posiadanie poprzednika prawnego wnioskodawcy mogło być samoistne dopiero po 26 czerwca 1992 r. i dopiero od tego dnia mógł rozpocząć się bieg terminu zasiedzenia tej części nieruchomości, do której prawa nie uzyskał na podstawie decyzji. Posiadanie poprzednika prawnego wnioskodawcy było posiadaniem w złej wierze. W konsekwencji, do ewentualnego zasiedzenia mogłoby dojść najwcześniej dopiero z dniem 29 czerwca 2022 r., co skutkowało oddaleniem wniosku.

W skardze kasacyjnej od postanowienia z 16 czerwca 2021 r. wnioskodawca zarzucił, że orzeczenie to zostało wydane z naruszeniem prawa materialnego, tj.: - art. 128 k.c. w brzmieniu obowiązującym do 31 stycznia 1989 r. przez błędną wykładnię i uznanie poprzednika prawnego wnioskodawcy za państwową osobą prawną, co skutkowało wykluczeniem przesłanki samoistności posiadania nieruchomości objętej wnioskiem do 29 czerwca 1992 r.; - art. 9 i 10 ustawy nowelizującej z 28 lipca 1990 r. w zw. z art. 172 § 2 k.c. przez przyjęcie, że w sprawie nie mają one zastosowania, ponieważ Wojewódzki Ośrodek Reumatologiczno-Rehabilitacyjny przez fakt sprawowania zarządu nad działką nr [...]10 (podzieloną później na działki nr [...] i [...] - objętą wnioskiem) był

jednocześnie samoistnym posiadaczem całej tej nieruchomości wraz z budynkami, podczas gdy: (a) Wojewódzki Ośrodek Reumatologiczno-Rehabilitacyjny nigdy nie znajdował się w posiadaniu budynków, posadowionych na działce nr [...], jak również obiektów kotłowni, części przewiązki, kawiarni i rozdzielni, z których korzystał wyłącznie poprzednik prawny wnioskodawcy; (b) protokołem końcowym Komisji Rozliczeniowej Wspólnej Inwestycji, prowadzonej pod nazwą „Budowa Sanatorium Przeciwreumatologicznego „G.” w G. wraz z inwestycjami towarzyszącymi” z 2 maja 1983 r., sporządzonym pomiędzy Zarządem Głównym Z. w K. i Wydziałem Zdrowia i Opieki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego w K. doszło do rozliczenia całości inwestycji realizowanej przez poprzedników prawnych wnioskodawcy oraz uczestnika i objęcia przez poprzednika prawnego wnioskodawcy w posiadanie nieruchomości, na której posadowione jest Sanatorium „G.” oraz budynków na części nieruchomości objętej wnioskiem, w tym jadalni, kotłowni, części przewiązki, kawiarni i rozdzielni, co potwierdza wpis w Dziale I-0, Rubryka 1.9 księgi wieczystej nr [...] Sądu Rejonowego w Pszczynie (dawniej KW 32857); (c) wnioskodawca nie mógł być uznany za samoistnego posiadacza nieruchomości w postaci udziału 43/250 części we współwłasności nieruchomości objętej księgą wieczystą [...] Sądu Rejonowego w Pszczynie, na którą składają się działki nr [...]2, [...], [...]1 przed 26 czerwca 1992 r., ponieważ do tego czasu cała nieruchomość znajdowała się w zarządzie Wojewódzkiego Ośrodka Reumatologiczno-Rehabilitacyjnego oraz dopiero 6 października 1992 r. poprzednik prawny wnioskodawcy wystąpił o przekazanie w wieczyste użytkowanie działki nr [...], podczas, gdy: (a) dopiero wejście w życie ustawy z 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 464; dalej – ustawa o zmianie u.g.g.) stworzyło możliwość wystąpienia przez poprzednika prawnego wnioskodawcy o przekazanie w użytkowanie wieczyste działki nr [...], co nie oznaczało, że przed tą datą nie był jej samoistnym posiadaczem w złej wierze; (b) wnioskodawca był samoistnym posiadaczem nieruchomości już od 2 maja 1983 r., ponieważ wtedy sporządzono protokół końcowy Komisji Rozliczeniowej Wspólnej Inwestycji Zarządu Głównego Z. w K. oraz Wydziału Zdrowia i Opieki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego w K. wraz z inwestycjami towarzyszącymi (w tym pomieszczeń kotłowni, części przewiązki,

kawiarni i rozdzielni); (b) nakłady poprzednika prawnego wnioskodawcy, poczynione na wspólną inwestycję, zgodnie z protokołem, wynosiły 70% wartości całej inwestycji; (c) doszło do objęcia przez poprzednika prawnego wnioskodawcy w posiadanie nieruchomości w zakresie opisanym w protokole, w tym pomieszczeń jadalni, kotłowni, części przewiązki, kawiarni i rozdzielni; (d) doszło do rozpoczęcia samodzielnej działalności leczniczej przez poprzednika prawnego wnioskodawcy, niezależnej od działalności prowadzonej przez Wojewódzki Ośrodek Reumatologiczno-Rehabilitacyjny; - art. 10 ustawy nowelizującej z 28 lipca 1990 r. w zw. z art. 172 § 2 k.c. przez przyjęcie, że nie mają zastosowania w sprawie, podczas gdy ich prawidłowa wykładnia zakłada, że zaliczeniu na rzecz zasiadającego posiadacza podlega cały okres samoistnego posiadania nieruchomości, zaś skraca się jedynie termin, kiedy możliwość zasiedzenia nieruchomości Skarbu Państwa była wyłączona spod zasiedzenia, co oznacza, że 30. letni termin zasiedzenia powinien być skrócony o czas, w którym przed zmianą ustawy (1 października 1990 r.) poprzednik prawny wnioskodawcy znajdował się w posiadaniu samoistnym spornej nieruchomości, tj. o 7 lat i 5 miesięcy (od 2 maja 1983 r.), to zaś oznacza, że termin zasiedzenia upłynął 2 maja 2013 r.; - art. 2 ust. 1 ustawy o zmianie u.g.g. przez przyjęcie, że decyzja z 29 czerwca 1992 r. Kierownika Urzędu Rejonowego w P. była konstytutywna i oznaczała, że od tej chwili należało liczyć rozpoczęcie samoistnego posiadania nieruchomości przez poprzednika prawnego wnioskodawcy, podczas, gdy (a) grunty stanowiące własność Skarbu Państwa lub własność gminy (związku międzygminnego), z wyłączeniem gruntów Państwowego Funduszu Ziemi, będące w dniu wejścia w życie ustawy w zarządzie państwowych osób prawnych innych niż Skarb Państwa, stały się z dniem 5 grudnia 1990 r. z mocy prawa przedmiotem użytkowania wieczystego co oznacza, że decyzja Kierownika Urzędu Rejonowego w P. z 29 czerwca 1992 r. miała jedynie charakter deklaratoryjny; (b) gdyby przyjąć, że z dniem 5 grudnia 1990 r. poprzednik prawny wnioskodawcy rozpoczął okres samoistnego posiadania udziału we współwłasności nieruchomości objętej wnioskiem, to w chwili wydania postanowienia z 16 czerwca 2021 r. wnioskodawca nabył już w drodze zasiedzenia z dniem 5 grudnia 2020 r. udział wynoszący 43/250 części w prawie własności nieruchomości, obj. [...] Sądu Rejonowego w Pszczynie.

Wnioskodawca wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Katowicach do ponownego rozpoznania.

Uczestnicy wnieśli o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Okręgowy trafnie, z odwołaniem się do utrwalonej wykładni art. 128 k.c., przyjął, że w okresie obowiązywania tego przepisu, tj. do 1 października 1990 r. państwowe osoby prawne nie miały żadnych praw podmiotowych do zarządzanego przez nie mienia, które mogłyby przeciwstawić państwu. Skarb Państwa był jedynym podmiotem uprawnień dotyczących mienia państwowego, a państwowe osoby prawne wykonywały te uprawnienia wprawdzie w imieniu własnym, lecz na rzecz Skarbu Państwa (zob. uchwały Sądu Najwyższego z 15 lutego 2019 r., III CZP 81/18, OSNC 2020, nr 1, poz. 4; z 22 października 2009 r., III CZP 70/09, OSNC 2010, nr 5, poz. 64). Do 1 października 1990 r. państwowe osoby prawne nie wykonywały zatem na swoją rzecz samoistnego posiadania nieruchomości.

W obowiązującym w tym czasie art. 33 k.c. ustawodawca wyliczył jednostki gospodarki uspołecznionej wyposażone w osobowość prawną, a były to: Skarb Państwa, przedsiębiorstwa państwowe i ich zrzeszenia oraz banki państwowe, inne państwowe jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną, spółdzielnie i ich związki, kółka rolnicze i ich związki, inne organizacje społeczne ludu pracującego, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną. Status jednostki gospodarki uspołecznionej nie był równoważny statusowi państwowej osoby prawnej. Do kategorii państwowych osób prawnych niewątpliwie należały przedsiębiorstwa państwowe ich zrzeszenia oraz banki państwowe, tak z uwagi na źródło, z którego wywodziło się mienie będące bazą do ich działalności, jak i z uwagi na jej cele oraz interes, którego zaspokojeniu działalność ta służyła. Zaliczenie innych struktur organizacyjnych, którym ustawodawca w poprzednich warunkach ustrojowych przyznawał osobowość prawną do kategorii państwowych osób prawnych wymagałoby stwierdzenia, że działają na bazie mienia państwowego, w które wyposażyło je państwo jako założyciel, że cele ich działania wiążą się z wykonywaniem zadań państwowych, a interesy, które realizują są interesami wspólnoty państwowej.

W orzecznictwie wyjaśniono, że do kategorii państwowych osób prawnych nie należały spółdzielnie, które – chociaż w myśl art. 33 pkt 4 k.c. były jednostkami gospodarki uspołecznionej – uznawano za podmioty własności spółdzielczej, stanowiącej kategorię odrębną od własności państwowej - ogólnonarodowej (uchylone art. 44 i art. 126 k.c.) (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 marca 2022 r., II CSKP 96/22), a także przynajmniej niektóre stowarzyszenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 listopada 2015 r., I CSK 909/14).

Poprzednik prawny wnioskodawcy to związek zawodowy działający na podstawie ustawy z 8 października 1982 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 1985 r., Nr 54, poz. 277 ze zm.; dalej - u.z.z. z 1982 r.). W świetle powołanej ustawy, zrzeszające pracowników związki zawodowe (art. 1) zobowiązane były realizować obowiązujące przed 1989 r. zasady ustrojowe tak samo, jak wszystkie inne legalnie działające osoby prawne (art. 3, 7), niemniej jednak były odrębne i niezależne od państwa i jego organów, reprezentując w stosunku do nich interesy zawodowe pracowników (art. 2, 5, 6 oraz art. 22-26). Tworzone były przez osoby świadczące pracę (art. 11), które określały m.in. strukturę organizacyjną i źródła finansowania działalności związku (art. 19). Tak powstałe związki mogły się zrzeszać. Majątek związków zawodowych istniejących przed dniem wejścia w życie ustawy z 8 października 1982 r. tylko na okres przejściowy został przekazany pod zarządem tymczasowy, którego organizację i funkcję miała określić Rada Ministrów (art. 61).

W świetle zacytowanej regulacji, związek zawodowy należy wprowadzić do przewidzianej w art. 33 pkt 6 k.c. kategorii innych organizacji społecznych ludu pracującego, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną, lecz nie jest państwową osobą prawną.

Osoba prawna niebędąca państwową osobą prawną mogła przed 1 października 1990 r. wykonywać posiadanie nieruchomości państwowej skierowane przeciwko Skarbowi Państwa, lecz posiadanie to mogło prowadzić do zasiedzenia takiej nieruchomości dopiero od czasu uchylenia art. 177 k.c. ustawą nowelizującą z 28 lipca 1990 r., co nastąpiło z dniem 1 października 1990 r.

Z ustaleń będących podstawą rozstrzygnięcia wynika, że poprzednik wnioskodawcy przynajmniej od 2 maja 1983 r. prowadził działalność o tym samym

profilu na nieruchomościach położonych w G., z których pierwsza stanowi działkę nr [...], objętą KW [...] prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Pszczynie, a druga - działki nr [...], [...]2 i 25, objęte księgą wieczystą nr [...] prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Pszczynie. Gdy chodzi o pierwszą z tych nieruchomości, to do czasu wydania decyzji z 29 czerwca 1992 r. pozostawała ona w zarządzie Wojewódzkiego Ośrodka Reumatologiczno-Rehabilitacyjnego, który to zarząd został wygaszony, a na wniosek poprzednika wnioskodawcy z 6 października 1992 r. grunt z działki nr [...] pod istniejącymi już wówczas budynkami został mu oddany w użytkowanie wieczyste decyzją z 14 grudnia 1992 r. Prawo to ustanowione zostało na rzecz poprzednika wnioskodawcy na podstawie art. 80 ust. 2 ustawy o zmianie u.g.g. Stosownie do tego przepisu posiadaczom gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność gminy, którzy w dniu 1 sierpnia 1988 r. nie legitymowali się dokumentami o przekazaniu gruntów wydanymi w formie prawem przewidzianej i nie wystąpili w terminie do dnia 31 grudnia 1988 r. o uregulowanie ich stanu prawnego, mogły być przekazane grunty będące w ich posiadaniu odpowiednio w zarząd, użytkowanie lub użytkowanie wieczyste. Przekazanie następowało na podstawie decyzji rejonowych organów rządowej administracji ogólnej w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub zarządów gmin w odniesieniu do gruntów stanowiących własność gmin, wydawanymi bez konieczności uprzedniego złożenia wniosków o przekazanie, w granicach określonych liniami rozgraniczającymi i ustalonymi w miejscowych planach szczegółowych zagospodarowania przestrzennego lub w planach realizacyjnych. W świetle tej podstawy rozstrzygnięcia ustanawiającego tytuł do gruntu z działki nr [...] na rzecz poprzednika wnioskodawcy uprzednie wygaszenie zarządu nad tym gruntem nie może być okolicznością rozstrzygającą o tym kto i w jaki sposób faktycznie nim władał w chwili wydania decyzji z 29 czerwca 1992 r. i z 14 grudnia 1992 r.

Skoro trafne okazały się zarzuty naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 128 k.c. oraz art. 9 i 10 ustawy nowelizującej z 28 lipca 1990 r. w zw. z art. 172 § 2 k.c., to na podstawie art. 398<sup>15</sup> § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 w zw. z art. 398<sup>21</sup> i art. 391 § 1 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

Władysław Pawlak

Karol Weitz

Marta Romańska

[SOP]

[ms]